

Iedere stem telt, ook bij dementie

Wanneer het beleid is dat bewoners met dementie meertellen in de samenleving, is het dan niet vreemd dat zij bij verkiezingen hun stem niet kunnen laten horen? Die vraag deed woonzorgcentrum De Wingerd in Leuven besluiten het roer om te gooien en de bewoners actief te gaan ondersteunen om ook op dit punt mee te doen als volwaardige burgers.

Op zondag 26 mei waren er in België verkiezingen, drie tegelijkertijd zelfs: Europese, federale en regionale. Volgens de kieswet is in België iedereen van achttien jaar en ouder verplicht om te gaan stemmen. Wanneer men hiertoe niet (meer) in staat is, bijvoorbeeld vanwege dementie, kan met behulp van een medisch attest om een vrijstelling worden gevraagd. Bij dementie is de verleiding groot om dit al snel te doen. Ook bij WZC De Wingerd in Leuven werd, zoals in veel woonzorgcentra, vrij standaard voor alle bewoners met dementie zo'n attest aangemaakt. Totdat bij de verkiezingen van 2014 een bewoner verbolgen het bureau van dagelijks verantwoordelijke *Jan Vanwezer* binnenstapte omdat hij niet begreep waarom hij niet meer zou mogen gaan stemmen. Deze gebeurtenis confronteerde De Wingerd met de eigen visie dat mensen met dementie volgens eigen mogelijkheden moeten kunnen blijven participeren in de samenleving. Dus waarom dan niet bij verkiezingen? Het leidde tot een nieuwe aanpak, waarbij werd gezocht

naar manieren om mensen met dementie ook op dit punt te ondersteunen.

ACTIEVE ONDERSTEUNING

De Wingerd nodigde de stad Leuven uit voor enkele trainingssessies om het elektronisch stemmen te oefenen en maakte zelf een stappenplan voor het volledige verloop van de stemming. Bovendien vroeg men bij de Vlaamse overheid om een uitdrukkelijke bevestiging dat iemand met dementie ondersteuning mag vragen aan een lid van het stembureau. 'Voor iemand met een fysieke beperking is dit helder geregeld en vanzelfsprekend, maar er bleef onduidelijkheid of dit effectief ook geldt voor mensen met cognitieve problemen, onrust of angst,' lichtten Vanwezer en beleidsmedewerker *Nele Gaeremynck* toe. Mensen die niet meer zelf kunnen stemmen maar wel nog een mening kunnen formuleren, kunnen een stem uitbrengen via volmacht aan bijvoorbeeld een familielid. Vanwezer en Gaeremynck: 'We moedigen familie aan om te luisteren naar de voorkeur van de persoon met dementie en adviseren hen om er regelmatig over te spreken, samen de krant of een tijdschrift te lezen en een eenvoudig overzicht te maken van de hoofdpunten per partij, met daarbij het partijlogo. Om familieleden daarbij te helpen hebben we een speciale brochure gemaakt.'

'Als voorziening willen we ons uiteraard neutraal opstellen, maar we hebben wel gezocht naar de mate waarin we activistisch mogen zijn. We suggereren om te kijken naar welke partijen de zorg voor

kwetsbare mensen in hun programma hebben staan en geven aan welke thema's daarbij mogelijk van belang kunnen zijn, maar laten ons niet uit over welke partijen daar dan voor gaan.'

VISIE OP SCHERP

De zorgvisie van De Wingerd kreeg met het stemproject nieuw leven ingeblazen. Het project maakt op een andere manier duidelijk hoe essentieel het is om mensen met dementie ernstig te nemen. 'Dat is zelfs nog belangrijker dan hoeveel mensen er uiteindelijk gaan stemmen,' zegt Jan Vanwezer. 'Daar hoort ook bij dat we ervoor oppassen dat het niet doorschiet. Soms moet je ook duidelijk zijn dat zorgen voor een medisch attest in een bepaald geval echt niet verkeerd is. Bovendien is het voor zorgverleners belangrijk om de dynamiek binnen een familie te respecteren. Ook wanneer men het gevoel heeft dat er mogelijk misbruik wordt gemaakt van een volmacht. In een voorziening als de onze waarin zorgverleners een intense band met bewoners opbouwen, is het een valkuil dat de medewerker meer dochter wordt dan de dochter. Het gevaar van misbruik is een nadeel van het volmachtensysteem dat we als zorgvoorziening niet hoeven op te lossen.' ♦

TEKST PATRICK VERHAEST

Patrick Verhaest is redacteur van *Denkbeeld*, projectmedewerker bij het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en coördinator van de opleiding tot begeleider-animator aan de VSPW te Mol.